

Szerkesztőség:

Arad, Acsev.-palota.

Kiadóhivatal:

Aradi Nyomda Vállalat.
Bulev. Regele Ferdinand 4/22.
(József főherceg-ut.)

Sürgőny cím: Közlöny, Arad.

Telefonszám:

Szerkesztőség és kiadóhivatal
151.

Megjelenik naponta reggel.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

★ Főszerkesztő: STAUBER JÓZSEF. ★

ELŐFIZETÉS

HELYBEN ÉS VIDÉKEN:

Egész évre ... 840 Lej
Fél évre ... 420 Lej
Negyed évre ... 210 Lej
Havonta ... 70 Lej

Hirdetések díjszabás szerin

Egyes szám ára 4 lej,
vasárnap 5 lej.

Bucurestiben 50 banival több

Elhalasztották a külügyminiszteri konferenciát

Zavarok a háborús bűnösség megállapítása körül.

(Berlin, szeptember 29.) A sajtóban ma komoly forrásból olyan hírek terjedtek el, amelyek szerint a Lecarnoba összehívott külügyminiszteri konferenciát valószínűleg elhalasztják. Hösch párisi és Stehmer londoni német nagykövetnek a jegyzék átnyújtása alkalmával tett szóbeli kísérőválasza a német nacionalista párt kivánságára történt, ami elől Stresemann külügyminiszter sem térhetett ki, mert különben elveszítette volna a nemzetiek támogatását. A lapok szerint a konferencia elhalasztására vonatkozó jegyzék csak szerdán kerül nyilvánosságra. Az ügy kielégedésével Sauerwein, a párisi Matin szerkesztője is foglalkozik és hangsúlyozza, hogy a német kormány kénytelen volt a szóbeli nyilatkozatot is megfűszerezni, a háborús felelősség kérdését felelteni, mert hiszen az annak idején kötendő paktumot Hindenburgnak is alá kell majd írnia, aki pedig a háborús bűnösök névsorában a harminchatodik helyen szerepel. Bár a francia kormányt előre értesítették, hogy a szóbeli közlés meg fog történni. Briand külügyminiszternek nem volt tudomása arról, hogy Stresemann ezt a nagyközönség számára is publikálja. Briand valószínűen hallgatólag elmegy a bejelentés mellett, de ez a hallgatás nem fog beleegyezést jelenteni. A Havas Távirati iroda az ellenkező hírekkel szemben azt jelenti, hogy a francia kormány nem kapott sem miéle olyan német javaslatot, a mely a konferencia elhalasztására vonatkoznék.

Tuszt szed az orosz szovjet.

Budapestről táviratozzák: A rendőrség a kommunista összeesküvés ügyében ma fogantatott kihallgatások után kihirdette az előzetes letartóztatásról szóló végzést Gámán Kató, Gögös Ignác és Berlin Károly előtt. Gögös legutóbbi vallomása alapján ma reggel újabb hat embert vett őrizetbe a rendőrség. Hár szerint a moszkvai cseka Rákosi Mátyás letartóztatásának retorziójaként két előkelő magyar fiatalembert, névszerint Harnos Alfrédöt, Harnos kuriai bíró fiát és Molnár Viktort, Molnár Viktor volt zempléni főispán fiát tuszok gyanánt letartóztatta.

Súlyosan terhelő vallomás Reinitz Jakab ellen. Megkezdődött a Reinitz-ügy táblai tárgyalása Nagyváradon. — A tisztviselő tragédiája. — Kétes a tisztviselők fizetés-emelése. — A Magyar Párt a kivándorlás ellen. — Demian Aurél távozása. — Kivégzés Budapesten. — Rendet csinál a CFR. — A fekete pokol mártirjai neki-vágnak a széles világnak.

Arad magyarsága teljes számban vesz részt a községi választáson

A választói jelentkezéseket október 1-ig meghosszabbították.

(Saját tudósítónktól.) Nagyará-nyu munka folyik az aradi városrészén: a községi választói név jegyzék összeállítása. Mint legutóbbi számunkban megírtuk, Aradváros mindenkinek módot akar nyújtani, hogy érvényesíthesse választói jogát és ezért a jelentkezések határidejét október elsejéig meghosszabbították. Mivel azonban a miniszteri rendelet a névjegyzékek összeállítását sürgősen követeli, közben természetesen folyik az összeállítás s emellett permanens szolgálatot létesítettek az újonnan beérkező ívek átvételére. A város polgársága, mint eddig is megállapítható, belátta, hogy elsőrendű érdeke a választói jog megszerzése,

mert ezzel módot kap arra, hogy önmaga is beleszóljon a város ügyeinél vitelébe. Örvendetesen állapítható ugyanis meg, hogy a választásra jogosultak nagyrésze már megfelelő jelentkezési kötelezettségének. Naponként többszázszor nyújtják be ivaikat. Az eddigi hozzávetőleges becslések szerint most már csak kevesen maradtak el, mert eddig már több mint 14.000-an jelentkeztek, ami körülbelül megfelel Arad nagykör-ru, választói joggal bíró férfilakossága számának. Valószínű, hogy a határidő lejártáig még azok is jelentkeznek, akik eddig ezt elmulasztották és így Arad magyarsága is teljes számban nyer jogot, hogy résztvehessen a községi választásokon.

Nem lesz kisebbségi államtitkárság.

Angheliescu miniszter megcáfolja a kisebbségi oktatási javaslat bármely módosítását.

(Bucuresti, szeptember 29.) Több erdélyi magyar lap, ugynevezett biztos forrásból azt a hírt közölte, hogy a magánoktatásról, helyesebben az állami oktatásról szóló törvényjavaslatot a kormány módosítani fogja és így terjeszti a kamara elé megszavazás végett. Ezek a lapok arról is tudni vélték, hogy a kormány kisebbségi államtitkárságot állít fel, amelynek feladata lesz a kisebbségi ügyekre vonatkozó összes törvények megalkotása és végrehajtása. A Rador Távirati Iroda bucaresti-i szerkesztője közvetlenül Angheliescu közoktatásügyi miniszterhez fordult felvilágosításért, aki a következőket volt szives kijelenteni:

— Egy pillanatig sem lehet

szó a kisebbségi oktatásról szóló törvényjavaslat bármilyen módosításáról. A javaslat az ősz folyamán abban a formában kerül a kamara elé, amelyben az elmúlt ülészakban beterjesztettem és amelyet a szenátus már meg is szavazott. Minden ellenkező hír azoknak a koholmánya, akik meléktakon szeretnék ezt az eredményt elérni. Épp oly valótlanok ezek a hírek, mint azok is, amelyek szerint szövetséges kormányok, vagy a Népszövetség intervenáltak volna ebben a kérdésben. A törvényjavaslat egyébként annyira liberális, hogy nem sérti egyetlen kisebbség jogait sem.

— Mi igaz a kisebbségi államtitkárság létesítésének híréből?

— Semmi sem igaz — válaszolta Angheliescu. A kormány egyáltalán nem foglalkozott ezzel a kérdéssel. De hogyan is képzelhető el egy államtitkárság, amely a különböző tárcák körébe vágó törvények végrehajtását esz közzölné. Ez a gyakorlatban is lehetetlen és senki által sem ignorálható alapelvekbe is ütköznék.

Királylátogatás Timisoarán.

Az uralkodópár és a trónörökspár ünnepélyes fogadtatása.

(Saját tudósítónktól.) Nagy előkészületek történnék Temesváron az uralkodó-család fogadtatására. Ferdinánd király és Mária királyné kivül Temesvárra érkeznek Károly trónörökös és neje is. A királylátogatás végleges programját a következőkben állapították meg: Október negyedikén, vasárnap délelőtt fél tíz órakor érkezik a timisoarai—józsefvárosi állomásra az udvari vonat, az uralkodó családot a katonai és polgári hatóságok fogadják. Háromnegyed tíz órakor az impozáns menet a feldiszített utvonaton Mehalába indul, ahol a tíz órai ünnepélyes nagymise után, amelyet Comsa Gergely Arad püspöke pontifikál, a királyi család jelenlétében megkezdődik a görög keleti román templom alapkövetéti ünnepe. Fél tízenegy órakor a király az állatkiallitásra indul, ahol a fogadtatást Constantinescu földművelésügyi miniszter vezeti, majd a kiállítás ünnepélyes megnyitása következik. Ezután megtekintik a kiállítást és kiosztják a díjakat. Innen az uralkodó a megyei prefekturára megy, ahol déli 12 órakor a nagyteremben a hatóságokat, testületet és jótékony egyesületeket fogadja. Egy órakor a Tiszti Kaszinóban 200 terítékes ünnepi bankett, délután öt órakor az uralkodó a Banatul sportpályán a tiszteletére rendezett sportünnepségeket szemléli meg. Este hét órakor a királyi család udvari vonaton elhagyja Temesvárt. A város polgársága a királylátogatás alkalmából feldiszít a házakat és ablakokat, úgy, hogy az egész város ünnepi díszbe öltözik az uralkodócsalád tiszteletére.

Feltámadt az aradi villamos ügye.

A piac visszahelyezéséhez köti Ujarad az anyagi hozzájárulást. — A Bihoreana építési tervezetét küldte fel a város a minisztériumba.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi villamosvasut építésének kérdése a napokban döntő stádiumba jutott. Mint emlékeztetés, a villamos-ügy hetekkel ezelőtt hirtelen megakadt. A villamosvasut felépítése tárgyában a Bihoreanával folytatott tárgyalások — bár az építési szerződést többszörösen letárgyalták a különböző bizottságok — nem nyertek végleges befejezést, mert időközben jelentkezett a bucaresti-i „Electrica”-cég, amely levélileg jelezte, hogy az aradi villamosvasut építése tárgyában részletes és konkrét ajánlatot kíván rövidesen tenni. Az idő azonban múlt, hetek teltek el és az Electrica-cég nem nyújtotta be Arad városához az előre jelzett részletes ajánlatot.

Arad város vezetősége ennek következtében az elmúlt napokban arra az elhatározásra jutott, hogy tovább nem vár, hanem mielőbbi dűlőre viszi az aradi villamosvasut kátyuba akadt tervét. E célból a Bihoreana által annak idején benyújtott és máris elfogadott ajánlatot, illetve a vasutépítési szerződés tervezetét a polgármesteri hivatal felterjesztette a minisztériumhoz approbálás végett. Mielőtt a minisztérium jóváhagyó döntése elérkezne Aradra, hozzáfoghatnak a villamosvasut építéséhez.

Vita nélkül áll, hogy a villamosvasut kérdésének mielőbbi megoldása éretlen fontos és jelentős Arad fejlődésében. De még nagyobb jelentőséget nyer most, amikor az új közigazgatási törvény alapján Ujaradot Aradhoz csatolják. Elkerülhetetlenül szükséges, hogy a jövőben új városrésznek meglegyen a kellő és modern, a mai viszonyoknak megfelelő összeköttetése a centrummal. Ez ügyben már a villamosvasut tervének felvetésekor tárgyalások is voltak Ujarad és Arad között. Egy kis jelentőségű kívánságon akadtak meg, amit az ujaradiak kértek egész logikusan, viszont a város részéről ez eddig megreven elzárkóztak.

Arról volt szó ugyanis, hogy Ujarad község előljárósa és közönsége a villamos tervét helyeselte, sőt a megfelelő hozzájárulást is hajlandó volt megszavazni, csupán egyetlen kikötést tett és pedig azt, hogy a villamosvasutat úgy építsék, hogy a piac mellett vezessen el, mivel az aradi piacok árusainak háromnegyed része ujaradi, akiknek nagy könnyebbséget jelentene, ha áruikat egyenesen a piacra szállíthatnák. Ez a kívánság a piacnak a régi helyére való helyezését jelentette volna. Ez elől azonban az aradi tárgyaló felek merev módon elzárkóztak és azt válaszolták, hogy ez belligye Arad városának.

Hyen kétségesen mulik a villamos tervének megvalósítása annak a tervnek, amely hivatalosan Aradot nagyfokú forgalmassá, gazdaggá és kereskedelmi gócponttá fejleszteni. Mindenesetre fontos, hogy villamos megálló legyen a piactér mellett és ha ez csak a piac áthelyezésével lehetséges, akkor gondolkodás nélkül át kell helyezni a piactert, mert a város fejlődésének eminens ér-

deke kívánja ezt így. Nemcsak Ujaradot kell összekötni Araddal a villamosvonal által, de a közelebb fekvő többi községeket is, így elsősorban Arad—Gáit és Micalacát

is. Semmiestre sem szabad a hálózatot csak a város területére lokalizálni. Általános olcsóbbodást von maga után ebben a nagyvárosban, ha a környék lakossága gyorsan s napjában sokszor megjárhatja a várost és itt könnyűszerrel értékesítheti a termékeit. Tehát villamos-összeköttetés kell Ujarad és Arad között még piac áthelyezés árán is.

Aradi fiu az algyógyi dráma áldozata.

Általános a részvét a tragikus szerelmi dráma három szereplője iránt.

(Saját tudósítónktól.) Stanoiu Marius, az aradi tanítóképző intézet tanára által Algyógyfűdön megrendezett szerelmi véres dráma nagy részvétet és óriási konsternációt keltett Aradon. Az ismerősök, de az egész nagyközönség rokonszenve egyformán fordul a véres éjszaka mindhárom szereplője: a halálba küldött fiatal asszony, a féltékenységekben gyilkossá lett tanár és a súlyos sebesülten fekvő gyógyszerész felé. Valószínűnek látszik, hogy a tanárné és a gyógyszerész viszonya nem volt egyéb mélyebb barátságnál, talán fehér szerelem volt, de semmi esetre sem bűnös viszony. A tragédia oka a névtelen levél, amely felkeltette a lapangó féltékenységet a férjben, a ki azután „mindert tudok!” kiáltással verte fel álmából a dráma két áldozatát és szinte önkívületben megrendezte a véres szindarabot.

Az asszony meghalt, a menyénülő férj a dévai ügyészség foglya: A háromszögben a harmadik: Unger Jenő 33 éves gyógyszerész aradi fiu. Az édesapja a MÁV. aradi üzletvezetőségéhez beosztott

féllenőr volt, most is itt él Aradon, nyugdíjban. Unger Jenő rendkívül intelligens, megnyerő modoru, kimondottan szép fiatalember. Nagy, mélytűzű szemei vannak, akárcsak egy hipnotizőrnek. A megjelenése olyan, hogy önkéntelenül is vonzódást vált ki a nőkből, mégsem lehetséges, hogy az alig egy éve szerelmi házasságot kötött gyerekasszony megcsalta volna vele a férjét. Unger mint gyógyszerész sokáig Aradon praktizált Berger gyógyszerész Strada Episcopul Radu (Magyaruccai) gyógyszerészertárban. Innen Boksánbányára került a tífószanatórium gyógytárához, majd Algyógyfűdőre.

Unger Jenő állapota nagyon súlyos, mivel a hátába furódott golyók nemesebb szerveket is érték, de nem reménytelen. Orvosai biznak a felépülésében. Aradi gyógyszerészkörökben közszeretettel állott és rendkívül nagy részvét nyílvánul meg irányában. A dévai törvénytörvény vizsgálóbírája a kettős gyilkosság motívumaira és kivételére nézve a tartóztatásban levő Stanoiu Marius középiskolai tanárt már több ízben kihallgatta.

A fekete pokol martirjai nekivágnak a széles világnak.

A bánya halottjának özvegye és árvája a Nyomor országútján. — Akiket a rendőrségi razzia állított talpra.

„Aki szomorú nem volt, az mind pogány...”

(Reviczky Gyula.)

(Saját tudósítónktól.) Az éjjel két órakor megállt egy pillanatra a vonó a Holdban hegedülő Szent Dávid kezében. Szelid szelid szuhant át a földön és csókosan simogatta végig az éjszaka mámorából nyugovóra letehetőket. Fáradt emberek vánszorogtak az uccákban, miközben megnyílt az ég kárpitja és a csillagok milliárdjai kíváncsian tütek alá fényes szemekkel a sötétbe burkolt földre. Kihalt és csendes volt az éjszaka. Csak messzi városvegi korcsmákból szűrődött felénk a szelek szárnyán jókedvű zene. Valahol a távol-síkon egy vonat furta bele magát az éjszakába. Dermesztő, narokottikus álomba mélyedt már a város, mikor hármashan elindultunk a Dácia kávéházba razzia. Stana Traian rendőrkapitány, Railla Simon rendőrtiszt és én. Ugynevezett „szürke” razzia volt az éjszakán. A Dáciától a vasuti állomásig végig, minden nyitott lokálban csend és rend, még csak egy előállítás sem történt. Festett arcú lányok, nők, akik az éjszakából és az éjszakának élnek. Ezeket igazoltattuk, azonban minden okmányuk rendben volt. Az állomás

sal szemben levő Berlin-szálloda az utolsó stációm. Épen készülünk visszafordulni, midőn csukló sirás tör fel az éjszaka csöndjéből. Szag gátott, szivből jövő, mély zokogás. Ahogyan csak az tud sirni, akit nagyon megtépzott az élet és aki már csak a könnyekben talál vigasztalást. Egy anya sirt az éjszakában. Meggyötört, meghajszolt és megkínzott arca. Nincs az a szem, nincs az a markáns vonás, amivel ennek az anyának a nyomorát, aki ott sirt az éjszakában, meg lehetne festeni. Párnája az aszfalt köve, takarója a csillagos ég, hátán háza, kebelén kenyerre és egy ötönapos éhségtől elcsigázott hét éves kis fiu félajultán hajította fejét remegő ölébe. Ekkor jutott eszünkbe Reviczky Gyula költeményének sora: „Aki szomorú nem volt, az mind pogány.”

Ilyen történeteket, mint amilyen az itt következő lesz, ritkán produkál az Élet. A történetet szívből írjuk és emberi, érző szívek elé tesszük. És most itt következik az, hogy miért pogány, aki szomorú sohasem volt:

Két bányász meghal a föld alatt. Komherr Jánosné negyvenegy éves lupényi bányász özvegyét hét éves Gusztáv nevű fiával va-

sárnap éjszaka a razzia közegei sirva találtak a vasutállomással szemben levő Berlin szálloda előtt járdán. Az asszony végignyulva fekiadt a járdán, fejét a korcsma falának támasztotta és ölébe vonta elcsigázott kisfiát. Mindkettőt hangosan zokogtak. Stana rendőr kapitány igazolásra szólította fel a földön fekvő asszonyt, aki hivatalos okmányokkal bizonyította, hogy férje Komherr János negyvennyolc éves bányász és fia ifju Komherr János 17 éves bányász 1925. májusában a lupényi bányában veszték bányalégrobbanás következtében. A szerencsétlenül járt bányászok hátramaradottjai felszólították a lupényi bányatársulatot kártérítés fizetésére. Ez elől a társulat azzal tért ki, hogy a bányászok halálát katasztrófájukat önmaguk okozták, mivel szabályellenes bányászlámpával szálltak alá a tárnába. Az özvegynek és gyermekének kártérítés tehát nem jár.

Két élő nekivág a nagyvilágnak.

Özvegy Komherr Jánosné, született Rettig Anna fűhöz-fához folyamodott, hogy ura és fia elvesztéséért a banya kártalanítsa. Azonban minden hiábavaló volt. A banya nem fizetett és májustól szeptember végéig a két éhes száj felélte a két ágyat, az egy szekrényt, asztalt és négy széket, ami a Komherr család egész vagyona volt. Szeptember közepén a két elárvult ember már korgó gyomorral rőtta a banyaváros fekete-porú utat... Aztán elindultak a nyomorból a mincesfény felé. Utolsó pénzüikön még vasuti jegyet váltottak Piskig. Egy ottani rokonukhoz igyekeztek. A rokon azonban nem fogadta be őket és Komherr Jánosné hét esztendősi fiával étlen-szomjan, gyalog indult el Aradon át Anina felé. Az ut éles köve kiharajította az éhségtől elcsigázott gyerek lábát. S ebben az állapotban majd egy héttig vánszorogott a két árva, míg összerogyhatott az aradi járdán, a Berlin szálloda előtt.

Az elárvultak szöknek a jó elől.

Mind a hárman egy gondolatban voltak. Az asszonyt fedél alá kell juttatni gyermekével. Stana Traian rendőrkapitány fizette a szállodai szobát, mi ketten a vascsorájukat. Az ételre úgy csaptak rá, mint védetlen verébre a héjja. Könnybeáradó szemekkel gyűrték magukba a foszlós kenyereket. Nem is csoda hiszen már öt napja alig ettek! Aztán elpihentek a szálló tarkára húzott ágyában. Nyöszörgő, elfulladt sirással.

Másnap Vásárhelyi Jankának, az aradi Növédelmi Hivatal elnök nőjének bejelentették az éjszakai esetet, aki páratlan jó szívvvel azonnal intézkedett, hogy a Növédelmi Hivatal az anyát és gyermeket védelmébe vegye. Két agilis aradi unasszony kocsizott ki nyomban a Berlin szállodához megrakodva minden jóval: elemőzsiával és pénzzel. Komherr Jánosné és fia azonban már nem várták be a további jótétet. Dacára a szállodalai személynzet marasztalásának, kora reggel elindultak gyalog Anina felé. És most röjják tovább az országutat... Sárban, esőben, étlen-szomjan tovább, csak tovább...

Pető Gergely.

Döntő bizonyíték Reinitz bűnössége mellett

Megkezdődött a Reinitz-ügy táblai főtárgyalása Nagyváradon. — Reinitz szívósan védekezik, új meséket talál ki. — A kassai Bankó-erdő titka. — A kassai tettestárs lesújtó vallomása. — A szent-ember, aki nem hisz istenben.

(Oradeamare-Nagyvárad, szeptember 29. Külön tudósítónk telefonjelentése.) Két esztendővel ezelőtt, 1923. szeptember 9-én a szatmári ügyészségen egy ideges, könnyező zsidóasszony kért bebozsajtást az ügyészhez, aki előtt sirva épanaszolta, hogy a férje, Grosz Herman nagykarolyi vendéglős több mint három hete eltűnt. Valami szörnyű előérzet hajthatta az asszonyt, mert rögtön azt mondotta, hogy a férjét meggyilkolták és már a gyilkost is megnevezte. Azt mondotta, hogy Reinitz Jakabnak hívják és szatmári kereskedő. Az asszony szavaiból hallatlan nagy gyűlölet érződött ki és olyan határozottan, olyan állhatatosan vádolta Reinitz Jakabot a gyilkossággal, hogy az ügyészség két nap múlva, szeptember 11-én előzetes letartóztatásba helyezte Reinitzot, szeptember 20-án pedig a Sajos patak mellett megtalálták Grosz Herman holttestét. A szerencsétlen ember feje be volt törve és a zsebei üresek voltak, a gyilkos ki is rabolta.

Ezzel a feljelentéssel indult meg a lavina. Mindenki szenzációt szimatolt és csakhamar hét gyilkosság tettességével vádolták Reinitzot, aki egyetlenegy gyilkosságot nem akart beismereni és erős érvekkel igyekezett bizonyítani ártatlanságát. Azóta három ország rendőrsége nyomoz, hogy megállapítsa bűnösségét, de néhány bizonytalan jeltől eltekintve, tárgyi adatot még nem tudtak el- lenne fordítani és Reinitz pedig állhatatosan tagad még most is, majdnem két esztendei bebörtönzés után.

A szatmári törvényszék bizonyítottan látta a Reinitz bűnösségét és életfogytiglani fegyházra ítelték. Az ítélet ellen Reinitz felebbezett és több semmisségi panaszt adott be. A nagyvárad királyi ítélőtábla ma — kedden — reggel kezdte meg a felebbezés tárgyalását.

Elindul Reinitz Szatmárról.

Szatmárról az ügyészségi fogházból éjjel után két óraker indult el egy kis menet az állomáshoz. Koisz fogházörmester, Papp Mihály fogházőr és Reinitz Jakab. Mintha már összeszokott volna ez a három ember, hiszen Papp Mihály Csehszlovákiába is elkíserte Reinitzot és mint régi ismerős, úgy beszélgetnek egymással. Az állomáson már ott vár a Nagyváradra induló személyvonat, melynek egy harmadosztályú fülkéjére ki van ragasztva egy nagy fehér cédula, reáírva „Rezervat” Ide szállanak be és éjszaka három óraker kirobog a vonat Nagyvárad felé.

Grosz örmester elmeséli, hogy

Reinitz az uton nyugodtan viselkedett, egy pillanatra sem aludt el és amikor hajnalban feljött a nap, előszedte az imaszíjját és az imakendőjét magára vette és Kelet felé fordulva, ájtatosan imádkozni kezdett...

Szatmárról három újságíró kíséri Reinitzot. Dénes Sándor a Szamos szerkesztője, Gara Ernő és Gárdos Sándor. Elébe utazott

Reinitz bizik a felmentésben.

Megérkezés Nagyváradra. — Beszélgetés a gyilkosságokkal vádolt Reinitz Jakabbal.

Reggel fél nyolc van, a vonat befut Nagyváradra. Az állomáson csak néhány utas lézeng, akik mikor meghallják, hogy Reinitzot hozzák, kíváncsiságból összeverődnek a fülke előtt. De ott van Anca kapitány a rendőreivel. A fülke ajtaját egy fegyőr nyitja ki, azután kiugrik és beszól a fülkébe: jöjjön le Reinitz, itt vagyunk Váradon. Pár pillanat és a fülke ajtóban ott áll Reinitz Jakab. Nem olyan, ahogy elképzeltük a hét-szeres gyilkost. Erős fizikumú ember, de meglátszik már rajta a kétesztendei fogház, az örökös hurcolások, kihallgatások. A balkezében bársony zacskó van, nagy zsidó-csillaggal. Ebben tartja az imaszereit. A másikban kis táská. Kivezetik az állomás elé. Itt már igen nagy a tömeg. Az állomás előtt nem áll kocsi, a fegyőrök gyalog akarják kísérni Reinitzot, ez azonban határozottan megáll. — Hozzanak kocsit! Egy rendőr az egyik most beérkezett kocsit lefoglalja és ide száll be Reinitz a két szuronyos örel,

Reinitz Jakab.

Az ügyészségi fogházban már várják az irodában. Egész oszomó újságíró van körülötte, az egyik megkérdezi, hogy utazott Reinitz?

— Egy percet sem tudtam aludni.

Felviszik az egyik cellába, ahol megmosdik és eszik valamit és kilenc óra után a fogház hátulsó kapuján vezetik ki az örök az ítélőtábla épülete felé. Határozott léptekkel megy. A két keze hátul összevan kulcsolva, a fejét kicsit lehajtja, mintha gondolkodna valamin. Uglátszik mintha egyáltalában nem venné észre, hogy körülötte nagy tömeg gyűlt össze. Mellé lépek én is a szuronyos örök közé és megszólítom.

— Mit gondol Reinitz, felmentti-e a bíróság?

Rám néz egy pillanatra, mintha gondolkodna, hogy válaszoljon-e,

Nagyváradról Markovics Ernő a Nagyvárad Estilap munkatársa is. Dénes Sándort már ismeri Reinitz és azt mondja neki:

— Hagyjon engem békén, tudom, hogy maga mit írt rólam.

Az utasok is beszélni akarnak vele, de Reinitz határozottan rászól az egyikre:

— Menjen a fenébe, maga piszok.

azután megszólal. A hangja élénk mint a vitakozó zsidó és határozott:

— Biztosan felmentenek. Aztán kérdezi: Nem látta Borgida ügyvéd urat? Nekem azt mondta, hogy már tegnap este eljön. Simonca ügyvéd urat sem láttam még. Majd áttér az ügyére. Én nem tudom mi lesz itt. Hatvan új tanút adtam be, vajon kihallgatja-e a bíróság. Azt mondja Simonca ur, hogy három napig is eltart a tárgyalás.

Az egyik szuronyos ör nem nézi jó szemmel, hogy Reinitzzal beszélgetek s amikor a tábla épülete elé érünk, kijelenti, hogy el kell onnan menni mindenkinek.

Az érdeklődő Nagyvárad.

Reggel háromnegyed kilenc óra. A körösparti Párisnak szokatlanul eseménye van. A Reinitz-ügy. A Szent László-téren, a Bémer-téren, a Royal-kávéház előtt már a kora reggeli órákban kisebb csoportok alakulnak, itt-ott izgatott vitakozókkal, akik mérlegelik a táblai főtárgyalás kiszámíthatatlan eshetőségeit. Ez a kiszámíthatatlanság most Nagyváradon már valósággal a parokszizmus színeit ölti, ami Szatmáron izgalom volt, az Váradon szenzációvá nőtte ki magát. A tábla épülete előtt rendőrök sorfala. Külön osztagot vezényelt ki a nagyvárad rendőrség a rend fenntartására és jön a per hőse, egy fekete szakállas, markáns profilu, szurós szemű zsidó, akiről már egy törvényszéki ítélet bélyege megállapította, hogy éjszaka, erdőben, ártatlan embereket gyilkolt, — pénzért, ez a hős, tegnap még fehér vásznakba burkolózva imakönyvek előtt hajlongott és a zsidók legnagyobb ünnepének napján étlen-szomjan, gyötrődött istene előtt, aki az egyetlen bíró, a mindenek fölött való, aki tengerek és erdők éjszakai sötétjébe lát és akinek a sujtó keze biztosabban talál, mint minden gyilkosé.

A tárgyalás közönsége.

E komor rémdráma, amely három ország rendőrségét és az egész külföld figyelmét Nagyvárad felé tereli, nagy és cifra közönséget vonz a tábla tárgyalóterembe, amely már kilenc óra előtt öt perccel zsufolásig megtelt. A nagyvárad elittársaság elegáns őszi kosztümös hölgyei ülnek az első sorokban, izgatottan várva a bíróság bevonulását. A vádlott széke szemben a bírósággal, mögötte az újságírók asztala, akik számszerint huszan ülnek a terem

ben, közöttük néhány külföldi is, a legtöbb azonban erdélyi és bucuresti-i. A hangulat forró, a várakozás izgalma pillanatról-pillanatra feszültebb: érezni, hogy ebben a pillanatban a Körös-parti törvényszéki teremre figyel a világsajtó. A teremben nagy a zsidó bőség és a védők számára fenntartott hely előtt egész csomó ember tolong. Dr. Simonca György frissen, smokkingba öltözve lapozgat az iratai között és mellette dr. Borgida Lajos, aki már

Dr. Borgida Lajos.

Szatmáron is védte Reinitzot. A teremben nagy az izgalom és mindenki az ajtóra figyel, ahol Reinitzot be fogják vezetni. Elöl felnyílik egy kis ajtó és belép a terembe dr. Ille Andor táblabíró, utána Domokos előadó és Mihaescu szavazóbíró. A vád képviselőjének fenntartott helyen már ott ül Mircea Nitescu főügyész-helyettes. A teremben mindenki áll, amikor megszólal Ille elnök.

Reinitz Jakab a bírák előtt.

— Reinitz Jakab bűnügyben a tárgyalást megnyitom. Azután a terem felé fordul. — Jöjjön be a vádlott.

Amig a terem Reinitzért ment, az elnök kijelenti, hogy az előkészületek szabályszerűen megtörténtek és jelen van a vád és a védelem képviselője is. Az ajtóban két fegyőr előtt ott áll Reinitz és az elnök intésére megindul a bírói emelvény elé. Mikor oda ért, megáll és mélyen meghajlott. Az elnök megkérdi, tud-e románul válaszolni: nem.

— Hány éves?
— Negyvenhat.
— Felesége?
— Grosz Berta.
— Vannak gyermekei?
— Négy.
— Milyen iskolát végzett?
— Nem végeztem saines, csak zsidó iskolákat.
— Büntetve volt?
— Igen, 1905-ben fizetésképtelenség miatt és 1916-ban zsarolás és megint a fizetésképtelenség miatt.

— Ülön le.
Az elnök azután a közönség felé fordul és a következőket mondja: — A tárgyalás nyilvános, de kérem a közönséget, viselkedjen csendesén, nehogy szükség legyen a törvények alkalmazására.

A peranyag ismertetése a délelőtti tárgyaláson.

Ezután Domokos László dr. táblabíró hozzakezd a peranyag ismeretetéhez. Elmondja:

— 1923 augusztus elsején Grosz Hermann nagykarolyi vendéglős eltávozott hazuról aktatáskával és csomagokkal, azt mondta a feleségének, hogy Szatmárra megy, de estére visszatér. Azonban nem jött vissza, ellenben Groszné augusztus tizedikén ajánlott levelezőlapot kapott Kolozsvárról, amelyben Grosz Hermann azt írta, hogy Bucurestibe kell utaznia, de rövid tartózkodás után visszatér otthon. Mikor aztán Grosz Hermann napok múltán sem jelentkezett, sőt semmiféle híradás nem érkezett róla. Groszné Szatmárra utazott Reinitzhez, mert férjétől tudta, hogy az Reinitzcel együtt Szatmárról egy határmenti községbe akart kimenni. Az asszony megkérdezte Reinitztől:

— Hol van az uram?

— Nem tudom, — hangzott Reinitz közömbös, vállvonogató válasza.

Groszné ezek után hazament, majd szeptember 9-én feljelentést tett az ügyészségen, hogy férje eltűnt. Szeptember 11-én Reinitzt tartóztatták, huszadikán pedig a Sáros patak mellett megtalálták Grosz Hermann holttestét. Az előadó bírósághoz hozzászólta még azt is, hogy Grosz Hermann titokzatos eltűnését

A délutáni tárgyalás.

Délután pontban négy órakor nyitja meg újból Ille elnök a tárgyalást és Reinitz Jakabot szólítja maga elé. — Bűnösnek érzi magát? — kérdi az elnök.

— Nem. — Reinitz nagyon nyugodtan, határozottan felel.

Az elnök ezután egymásután azokat a kérdéseket teszi fel, amelyek legjobban bizonyítják Reinitz Jakab bűnösségét.

Elnök: Miért tagadta te annak idején, hogy augusztus 10-én együtt utazott Grosszal?

Reinitz: Kérem szépen az a Grosz nekem kezdettől fogva gyanús volt.

Elnök: Arra feleljen, miért tagadta te a rendőrség előtt, hogy együtt utazott Grosszal.

Reinitz: Mert az volt a véleményem, hogy Grosz megcsinálta az általa említett üzletet, közben csempészesen fogták és bezárták, s én nem akartam hajbakeveredni.

Elnök: Mivel magyarázza azt, hogy október 15-én még tagadta, 16-án azonban már beismerte, hogy együtt utazott Grosszal?

Reinitz: Akkor már azért vallottam be, mert tudtam, hogy Grosz meggyilkolásával vádolnak.

Grosz, a csábító — mondja Reinitz.

Elmondja Reinitz, hogy Grosz eljött hozzá és 60—70.000 lejt kért tőle egy közös üzletbe. S mikor megtudta, hogy Reinitznek van pénze, rögtön sürgőssé vált az utazás. Ugy, ahogy volt Grosz, kiskabátban, úgy utaztak el Felsőbányára. Reinitz — ezt mondja — 22.500 lejt, 150 dollárt és 3000 cseh koronát vitt magával, amelyből 22.500 lejt átadott Grosznak. A kihallgatás eddigi tartama alatt Reinitz meglehe-

és halálát megelőzőleg még 1922-ben Leichter Samu, Lebóvits Lipót és Schuck Hermann hasonló rejtélyes körülmények között tűnt el és a Grosz Hermann ügyében folytatott nyomozások során a körülmények úgy alakultak, hogy ezeknek meggyilkolásával is Reinitzot vádolták meg. Az ügyek tárgyalására azonban ez időszere nem tér ki a bíróság, most csupán Grosz Hermann titokzatos haláláról esik szó. Ezután Domokos bíró felolvassa a szatmári tárgyalás egész jegyzőkönyvét. A vallomások és jegyzőkönyvek ismertetése több mint két és fél órát vett igénybe ugyanarra, hogy déli egy óráig nem is történt egyéb, mint a peranyag ismertetése. Egy óraker fejezte be Domokos bíró felolvasását, amely után a vád képviselője arra kérte a bíróságot, hogy olvassassa fel Reinitz Jakab ügyében Csehszlovákiában lefolytatott nyomozás anyagát is. A bíróság rövid tanácskozás után úgy határozott, hogy a főügyészhez kérelme dolgában délután hirdeti ki döntését, vajjon román bíróság akceptálhat-e egy külföldi hatóság által összeállított adatgyűjteményt. Az enunuciáció után Ille dr. elnök a tárgyalást felfüggesztette, annak folytatását délután 4 órára halasztotta.

tősen nyugodt magatartást tanúsított, egyszerre azonban rendkívül ideges lett, homlokán kidagadtak az erek, izzadni kezdett, zsebkezdőjével állandóan törölgette arcát. Ez azonban csak pár pillanatig tartott, újra belejön a beszédbe, szinte deklamál s magát mindig mint harmadik személyt emlegeti. Így folytatja: — Ha a Reinitz volt, aki üzletet ajánlott Grosznak, akkor miért mondta Grosz a feleségének, hogy csak estig marad távol?

Elnök félbeszakítja Reinitzot:

— Ez éppen az ellenkezőjét bizonyítja. Ha Grosz tudta volna, hogy tovább marad, mint egy nap, bizonyára megfelelő podgyással indult volna az útnak. Reinitz ellentmondani próbál, vitába száll az elnökkel s hosszas purparlé indul meg köztük. Között e kérdés felől Reinitz ugyan is mindenáron azt igyekszik bizonyítani, hogy Grosz vitte el őt s nem ő csalta el Grosz Hermann. Elmondja azután, hogy Felsőbányára való utazásuk közben Grosz elárulta, hogy aranyat akar venni s azt csempészni Magyarországra. Közben megérkeztek Felsőbányára, az aranyat adó embert azonban nem találták ott s így gyalogszerrel elindultak Nagybányára. Utközben három emberrel találkoztak s közülük az egyiket Grosz úgy mutatja be, mint Grünberger magyarországi fakeskedőt, aki az aranyat fogja tőle átvenni és Magyarországra csempészni. Utközben megérte az eső s erősen megázta. Nagybányára érve — folytatja vallomását Reinitz — Grosz kivetette Reinitz kezébe a bemutatott és fakeskedőnek mondott ember-

nek, hogy törölje meg az arcát. Elnök: Tudta maga tulajdonképpen, hogy kik voltak ezek az emberek?

Reinitz: Nem tudtam.

Elnök: Hogyan lehet az, hogy

Reinitz Jakab mesél és vádol.

Majd így folytatja: Ez az idegen ur úgy megázott, hogy kénytelen volt levenni a gallérját. Grosz Reinitz táskájából kivette annak egyik gallérját, s átadta annak az urnak.

Ezt a mesét úgy látja Reinitz csak azért találta ki, hogy ezáltal azt próbálja bizonyítani, hogy Grosz Hermann, ez az idegen ur ölte volna meg. Az idegen ur — mondja tovább Reinitz, elment Grosszal, ő pedig az István-szállóban maradt. Az elnök ezután arra a momentumra tért át, hogy Reinitz, aki köztudomás szerint szegény ember volt, Nagybányáról való visszatérése után nagyobb összegű adósságokat fizetett ki. S megkérdi Reinitzot: —

Döntő bizonyíték Reinitz bűnössége mellett.

Nicescu ügyész megismétli délelőtti előterjesztését és egyben kéri, hogy olvassák fel Demjanovics és Bodnár vallomását, akik a Reinitz-féle kassai gyilkosságok tettesei s akiket nemrégiben szembesítették Szatmáron Reinitzcel. A védő ellenzi ezt az indítványt s arra hivatkozik, hogy a tábla csak a törvényszéki tárgyalás anyagával foglalkozhatik. A bíróság tanácskozássra vonul vissza, majd tíz perc múlva az elnök kihirdeti a határozatot: a bíróság elrendeli a jegyzőkönyv felolvasását, annál is inkább, mert ennek esetlegesen döntő fontossága lehet s az különben is idegen állampolgár vallomását tartalmazza s így nem igen adódik rá alkalom, hogy még egyszer megidézhető legyen román bíróság elé. Nagy izgalom és feszült várakozások közepette kezdik meg Demjanovics vallomási jegyzőkönyvének felolvasását. Demjanovics elmondja, hogy Reinitz 1921-ben azzal jött hozzá, hogy egy zsidót, akinek sok pénze van, el kell tenni láb alól. Hármasban ki is mentek a Bankó-erdőre. Reinitz jelt adott. Demjanovics hátulról febesújtotta az általa nem ismert embert, úgy, hogy az szörnyet halt. Erre a megdöbbentő vallomásra a terem hallgatóságának hangulata egyszerre megváltozott. A publikum nem volt Reinitz-ellenes, az egész ügyet inkább mint érdekességet szemlélte. Most azonban mindenki úgy érezte, hogy Demjanovics vallomása döntő bizonyítékul szolgál Reinitz bűnössége mellett.

Az újabb két kassai gyilkosság.

Folytatják a jegyzőkönyv felolvasását s ebben Demjanovics elmondja, hogy 1922. tavaszán Bodnár Gyula, aki különben Demjanovics sógora, eljött hozzá s elmondta neki, hogy Reinitz újból két zsidót akar eltétetni láb alól. Találkozott is ezután Re-

maga szent zsidó létező megengedne, hogy törülközőjébe esetleg egy keresztény ember törölje meg magát.

Reinitz: Annak is szabad törölközni.

Miből volt pénze adósságfizetésre, ha saját vallomása szerint átadta pénzét Grossnak.

Reinitz: Az idegen valutából adtam el és így fizettem.

Elnök: Kereszkérdések alá veszi Reinitzot, aki azonban egy pillanatra sem veszi el fejét, a kereszkérdések áradatába sem fárad bele.

Elnök: Miért használta a Schwarcz nevet?

Reinitz: Nincs rá bizonyíték.

Elnök: Hisz van itt sok tanuvalomás, amelyek azt bizonyítják, hogy magát úgy mutatták be, mint egy nagyváradi siket embert.

Reinitz erre nem felel s ezzel Reinitz kihallgatása véget is ér.

Reinitzcel, aki bemutatta neki és sógorának a két embert, ekkor Demjanovics és Bodnár marhajászokként szerepeltek, akik a csempészt marhát átviszik a határon. Mindamnyian kimentek a Bankó-erdőre s ott a sűrűben Reinitz cigarettára gyújtott. Ez volt a megállapított jel. Demjanovics és Bodnár ráugrottak a két emberre és baltával meggyilkolták őket. Amikor kikutatták az áldozatok zsebeit, az egyikből kiesett egy igazolvány. Demjanovics kezébe vette, de Reinitz hirtelen elkapta és eltépte. — Semmi közöd hozzá! Nem szabad megnézni!

Demjanovics a továbbiakban elmondja, hogy a meggyilkoltaknál aránylag igen kevés pénz volt. Ebből Reinitz 2000 csehszlovák koronát adott nekik. Demjanovics meg is kérdezte:

— Érdemes volt ezért a kis pénzért gyilkolni?

Reinitz így felelt: — Tetves volt a nyomorult, azt hittem több pénze van.

Megrendítő párbeszéd.

Demjanovics azt is bevallja, hogy később megállapítást nyert, hogy az egyik meggyilkolt zsidó Leichter Salamon volt. Ő és sógora ugyanis az áldozatok nyakendőjét és több holmiját magukkal vitték. A házkutatásnál ezeket meg is találták náluk s így nyert megállapítást az egyik áldozat személyazonossága. A jegyzőkönyv legrámaibb részlete következett ezután. Demjanovics a gyilkosság elkövetése után megkérdezte Reinitzot, nem fél-e attól, hogy rájöhetnek a borzalmakra.

Reinitz: Engem senki sem gyanúsít, hisz én egy szent ember vagyok.

Demjanovics: De a törvény szigorú.

Reinitz: A törvényt csak a buta emberek tartják meg.

EREDMÉNYES
SZAKSZERŰ
OLCSÓ

!!

Telefon 132. szám.

Árajánlattal szolgál
a RUDOLF MOSSE R.-T.
hirdetővállalat aradi fiókja

Bulv. Regina Maria 10. (Sándor hírlapirodában.)

HELYBEN!
Bel- és külföldön!
Minden lapra!

!!

Kérjen árajánlatot!

Bodnár Gyula is közbeszólt ekkor: Megver az Isten!

Reinitz így válaszolt: Ugyan te bolond, hiszen nincs is Isten.

A jegyzőkönyvnek ez a passzusa *hihetetlen konsternációt* keltezt a hallgatóság körében. Maga Reinitz lehorgasztott fővel hallgatja a döbbenetesen súlyos vádak és a publikum azzal a tudattal ill. helyén, hogy ez a vallomás megdönthetetlen bizonyítékkal szolgál Reinitz Jakab bünnösége mellett.

Este nyolc óra. Az elmúlt be-
rekesztés a mai tárgyalást és am-
mak folytatását szerdán reggel
kilenc órára tízi ki. (F. S.)

Meghalt Przemysl hőse

(Budapest, szeptember 29.) A világháború egyik legérdekesebb alakja hanyatlott ma sírba. Nem volt nagy hadvezér, nem fűződött a nevéhez véres csaták egész sora, de egyetlenegy, tetteivel kiemelkedett a harcoló milliók közül és nevét egy csapásra megismerték mindenütt. Szatmáry Géza volt honvédezered, a lugosi nyolcas honvéd, majd a gyulai kettős honvédezered parancsnoka az 51. honvédhadosztállyal került a másodszer is körülzárt Przemyslbe. Az egész világ feszült figyelemmel kísérte ennek az erődnek a sorsát, mert az orosz hadvezetőség a nagy orosz karmádia óriási tömeget koncentrált a köré és a tömegtelen számú csapatok hihetetlen vehemenciával vették magukat Przemyslre. A vár eleinte hősiessé ellenállott, de hasztalan volt minden emberfeletti küzdelem: a körülzárt várórség a második körülzárást már csak heteken át bírta, mert elfogyott az élelmiszerük. Ekkor Szatmáry ezredes arra vállalkozott, hogy a várórség tízezer emberével kirohan az ostromló sereg közzé és ha lehet, felmentést hoz a szorongatott vár részére. Szatmáry fegyvertelenül állott a sereg élére és drótkadályokot kereszttül, gránátok hullása, gépfegyverek kattogása közepette, egy sőtapálcával a kezében rohant az oroszoknak. Valóságos szállóige lett, amit csapatával való elindulásakor mondott vitéz honvédeknek: „Mindenképp utánam, de senki sem előttem!” A kirohanás azonban sikertelen maradt, a sereg élő tagjai fogságba kerültek. Az ellenség is megbecsülte a hősiességet és a fogságba került Szatmáry ezredest az oroszok igen figyelmes bánásmódban részesítették. Szatmáry a fogságban megbetegedett és 1917-ben mint csererohkánt tért vissza hazájába. Betegsége minden szereplésben megakadályozta, teljesen visszavonultan élt Nyitrán, ahol ma örök álmra hunyta le szemét Przemysl hőse.

Cuza frontot változtatott.

Nagyarányu antiszemita-tüntetések a zsidó ünnep alkalmából.

(Bucuresti, szeptember 29.) Tudósítónk éjszakai telefonjelentése: Mai számunkban röviden hirtadtunk azokról az antiszemita tüntetésekről, amelyek a reggeli néhány helyen folytak le. A hirdadások azonban postatechnikai okokból rendkívül hiányosak és hézagosak voltak s így még a fővárosi lapok is csak egy nagyon szűkszavú hivatalos kommunikáció támaszkodhattak. A mai jelentésekből azonban kiderült, hogy a vasárnapi események sokkal nagyobb méretűek és jelentősebbek, mint hitték. Piatra-Neamtuban folytak le a legnagyobb arányú és legsúlyosabb tüntetések. Mint ismeretes, vasárnap kezdődött a zsidók legnagyobb ünnepe s a zsidó lakosság apraja-nagyja, férfainője a zsinagógába vonult. Az ajtatósságok megkezdése után nem sokára egy nagy csapat fiatal gyerkőc és ifju-ember vette körül a zsinagógát s valóságos közáport zúdítottak arra, úgy, hogy a templomnak valamennyi ablaka betört. A zsinagógában levők között óriási pánik tört ki. Az asszonyok sikoltoztak, a férfiak pedig kivonultak a templomból, szembeszálltak a támadókkal, akik közül néhányat meg is vertek s a zavarzó tömeget elkergették. A tumultus hevében annyit megállapítottak, hogy a kődobálók legnagyobb része az ottani gimnázium növendékei közül rekrutálódott. A zavarzó tömeg szétugratása után mindenki abban bízott, hogy a tüntetések nem ismétlődnek meg. A fiúk azonban nem sokkal később újra összeverődtek s a Vlascu Latargiu-uccában levő zsinagóga ellen intéztek támadást, majd a Piata Viteazul felé mentek. Itt már megjelentek a rendőrök, erővel kézzel szétzavarták a tömeget, miközben több letartóztatás történt. A tüntetés, amelynek több sebesültje is van, óriási izgalmat keltett a lakosság körében és Durmea rendőrfőnök a történetek hatása alatt beadta a lemondását. A belügyminisztérium táviratilag intézkedett a vizsgálata legszigorúbb lefolytatása dolgában. Ezzel kapcsolatban jelentik Bucurestiből, hogy Cuza professor az ismert antiszemita vezér a napokban manifesztumot intéz híveihez s ebben felszólítja a diákokat, hogy látogassák rendszeresen az előadást. Ezt a csillapító szöveget pedig azzal indokolja meg Cuza, hogy a zsidókérdés már új fázisba jutott. Ő maga is megváltoztatta eddigi véleményét s az 1914. óta itt lakó zsidókat teljesen egyenrangú polgároknak ismeri el. Csúpan arra szólítja fel a diákságot, hogy az 1914. óta beköltözött zsidókat üldözzék ki az országból.

dekei közül rekrutálódott. A zavarzó tömeg szétugratása után mindenki abban bízott, hogy a tüntetések nem ismétlődnek meg. A fiúk azonban nem sokkal később újra összeverődtek s a Vlascu Latargiu-uccában levő zsinagóga ellen intéztek támadást, majd a Piata Viteazul felé mentek. Itt már megjelentek a rendőrök, erővel kézzel szétzavarták a tömeget, miközben több letartóztatás történt. A tüntetés, amelynek több sebesültje is van, óriási izgalmat keltett a lakosság körében és Durmea rendőrfőnök a történetek hatása alatt beadta a lemondását. A belügyminisztérium táviratilag intézkedett a vizsgálata legszigorúbb lefolytatása dolgában. Ezzel kapcsolatban jelentik Bucurestiből, hogy Cuza professor az ismert antiszemita vezér a napokban manifesztumot intéz híveihez s ebben felszólítja a diákokat, hogy látogassák rendszeresen az előadást. Ezt a csillapító szöveget pedig azzal indokolja meg Cuza, hogy a zsidókérdés már új fázisba jutott. Ő maga is megváltoztatta eddigi véleményét s az 1914. óta itt lakó zsidókat teljesen egyenrangú polgároknak ismeri el. Csúpan arra szólítja fel a diákságot, hogy az 1914. óta beköltözött zsidókat üldözzék ki az országból.

Magyar nyelvünket védelmezi, aki új előfizetőt szerez az ARADI KÖZLÖNY-nek!

Beiktatták a patriarkát.

Cristea Miron főpályes installációja.

(Bucuresti, szeptember 29.) Dr. Cristea Miron bucaresti-i görög keleti patriárka beiktatása nagy ünnepségekkel történt meg. A beiktatási ünnepségen a kormány képviselőiben Anghelescu közoktatásügyi és Lepadatu művészeti és vallásügyi miniszterek jelentek meg. Az ünnepség fényes istentisztelettel kezdődött, amelyet a chalcedoniai és szárdeszi metropoliták, a konstantinápolyi patriárka képviselője és a román főpápaság legidősebb tagjai mondottak. Az istentiszteleten résztvettek a minisztériumok főtisztviselői, a külföldi államok diplomáciai képviselői és a testvéregyházak küldöttei is. Az istentisztelet után felolvasták a konstantinápolyi patriárka levelét, amelyben elismeri és megerősíti a bucaresti-i patriarkát, egyben pedig üdvözlő új méltóságában Cristea Miron. Az új patriárka ezután megtartotta székfoglaló beszédét, amelyben kiemelte a romániai patriarkátusnak egyházi és nemzeti szempontból való fontosságát. Az istentisztelet után a megjelent főpapok az egyházi szertartásos közös étkezésre gyűltek össze a patriárka palotájában.

Anirási-féle román szótár
füzve 140, kötve 170 lel.
Sándor hírlapirodában Arad.

Demian Aurél távozása.

Nyugalomba vonul az aradi egészségügyi főfelügyelő. — Már ki is nevezték az utódját.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi egészségügyi főfelügyelőség vezetésében október elsején változás áll be: dr. Demian Aurél a tízedik egészségügyi kerület eddigi főfelügyelője távozik állásából, nyugdíjba vonul és helyébe a minisztérium már ki is nevezte utódját: Spiro miniszteri inspektor lesz az új főfelügyelő. — Mintegy két évvel ezelőtt létesítették az aradi egészségügyi felügyelőiséget és első főfelügyelőnek dr. Demian Aurél akkori kórházigazgatót nevezték ki. Dr. Demian kéteves működése alatt a közönség általános nagybecsülését és tiszteletét, feletteseinek elismerését vívta ki koncilians s előzékeny magatartásával, lelkiismeretes pontos munkájával. A főfelügyelő nemrégén kérvényt nyújtott be az egészségügyi minisztériumhoz, amelyben a nyugdíjaztatását kérte s bejelentette, hogy vissza akar vonulni minden hivatali működéstől. A minisztérium a napokban approbálta a kérvényt és október elsejével nyugdíjba helyezte dr. Demian Aurélt. Utódául Spiro bucaresti-i miniszteri inspektort nevezték ki. Spiro néhány nappal ezelőtt már meg is érkezett Aradra és megkezdte az ügyek átvé-

WALTER SCOTT

híres regénye

Az Erdők királya

megjelenik legközelebb

telét, október elsején pedig véglegesen foglalja el új hivatalát. Dr. Demian Aurél távozását széles körben általános sajnálkozás előzi meg.

Az Aradi Közlöny

október elsejével új évfolyamot nyit. A rotációs gép hajnali zárlatolásában a munka láza sűrűsödött az újsághasábjakon reális valósággá. Ennek az újságnak megvan a negyven esztendő alatt magához ölelt, magához szoktatott családja és az a család nincs hozzászokva az Aradi Közlöny önélelményéhez. Ennek a gárdának, amely napról napra, esztendőről-esztendőre csak frisset és élvezetesebb adott a közönségnek, újságírói harci eszköze nem a mellettverő dicsekedés, hanem a jól végzett, becsületes munka, a kelles, forró lázzal belátott nyit és modern újságírás. A mi magyarságunk nem konjunktura-politika, de nem is defenzív védekezés. Valljuk, hogy az ország népi kisebbségét megilleti a létekezés, az élet, a fejlődés aktív és szabad lehetőségei. Az Aradi Közlöny önélelménytel szolgálja a kisebbség szent és méltóságos ügyét, a meggyőződés fanatizmusával. A mi reklámunk egyetlen: maga a lap, amely jobban és többet beszél minden hangos toborzórnál, amely büszke teljesítmény és dokumentuma egy múltnak, ami kötelez. Ez a noblesse oblige köti hozzánk az olvasókat ezreik és ez kapcsol minket az olvasóhoz. Mi egy újság gazdagon és izlésesen terített napi asztalához invitáljuk ismét a magunk családját, az októberi évfolyam küszöbén. Erre a családra épen úgy számíthatunk, mint ahogy az számít hat miránk. És tanakadtan, hittel teljes öntudattal fűszeres munkával visszük tovább azt a lapot, amely mögött a Múlt és amely előtt a Jövő!

Aradmegyei kiállítások Timisoaran.

Az aradmegyei állattenyésztési bizottság ma Georgescu János közigazgatási vezérfelügyelő, vármegyei prefektus elnöklésével ismét ülést tartott és elhatározta, hogy a bizottság valamennyi tagja átmegy Temesvárra, hogy résztvegyen a temesvári állatkiállítás szombati és vasárnapi ünnepélyes megnyitására. Ma ugyan csak megbeszélést tartott a prefektus az aradmegyei járások főszolgabíráival, akiket felhívott, hogy hassanak oda, hogy Aradmegye régen híres állattenyésztése minél reprezentatív módon jusson kifejezésre a kiállításon.

Modell női kabátok nagy választékban, prima **Wánder** divatruházban Arad, Str. Metianu (Ferry-úca) minőségben, legolcsóbban **Telefon szám: 5-15.**

HIREK

Az aradi zarándokcsapat hazatérése.

Szerdán éjszaka érkeznek vissza Aradra a római zarándokok, akik két héten át élvezték Olaszban szépségeit és gyönyörködtek a sok szép látnivalóban. Az utról különben többiben számoltunk hozzánk érkezett tudósításaink alapján. A zarándokcsapat Wild Endre dr. és Monay Ferenc minorita lelkészek vezetésével utban van hazafelé. Ma érkezett jelentés szerint a zarándokok szerdán éjjel érkeznek haza a budapesti gyorssal. Az állomáson az aradi minoriták küldöttel fogadják a zarándokcsapatot.

— Bratlanu a királynál. Bucurestiből jelentik: Bratlanu Jonel miniszterelnök szerdán érkezik Bucurestibe és csütörtökön veszi át hivatala vezetését. Október 3-án királyi kihallgatáson jelenik meg, amelyen a parlament megnyitásával kapcsolatos intézkedésekről, valamint a trónbeszéd szövegéről tesz jelentést.

— Arad főpolgármestere hivatalában. Holnap érkezik haza dr. Robu János főpolgármester négyhetes szabadságáról és újra átveszi hivatalát. Eddigi helyettese dr. Angel István polgármester pedig a holnapi nap folyamán hivatalos ügyek elintézésére Bucurestibe utazik.

— Prefektusok együttes lemondása. Bucurestiből jelentik: Az új megyebeosztásokkal kapcsolatosan több erdélyi prefektus beadta lemondását.

— Romániai polgármesterek Párisban. Párisból jelentik: Cosinescu bucuresti-i főpolgármester tizenkét romániai város polgármesterével együtt Párisba érkezett és koszorút helyezett az ismeretlen katonai síremlékére.

— Törvényszéki tisztviselők vizsgálója. Tegnap fejeződtek be az aradi törvényszéken a magyar tisztviselők vizsgálói, amelyet az igazságügyminiszteri rendelet rendelt el. Szombaton az írásbeli vizsgákat tartották meg, míg hétfőn szóbeli vizsga volt. A négy vizsgázó tisztviselő, Panian György, Kovács Ödön, Kabáth Imre és Kovács István — értesülésünk szerint — megfelelt a vizsgálatokon.

— Eljegyzés. Sefki Sándor Arad eljegyezte Rózsa Erna leányát Etukát.

— A simplon új menetrendje. Bucurestiből jelentik: Október 15-én nemzetközi vasúti konferencia lesz, amelyen a Simplon új menetrendjét állapítják meg. Ezután a Simplon 11 óra helyett nyolc órakor érkezik Bucurestibe és esti hét óra helyett este lenc óra 20-kor indul onnan.

— Halálozás. Rosenberg Mária mert aradi magánzó 84 éves korában elhunyt. Temetése f. hó 1-én (szerdán) délután 4 órakor lesz a Str. Barituu (Rákóczi-u.) 9. számú házból.

Magyar sajtóban él a magyar nyelv. Terjessze az ARADI KÖZLÖNY-t!

— Orvosi hír. Dr. Werner Imre bel- és tudósspecialista kórházi utjáról hazaérkezett és rendeléseit Arad, Str. Eminescu 19. szám alatt újból megkezdte.

LEGUJABB

Rendet csinál a CFR.

(Bucuresti, szeptember 29.) A CFR. vezérigazgatósága az állomásfőnökökhöz rendeletet intézett, amelyben utasítja őket, hogy a legenergiusabban akadályozzák meg az utasok inzultálását. A rendelet rámutat arra, hogy a beérkezett jelentések szerint egyes alsóbrangu vasúti közegek nemcsak passzív magatartást tanúsítottak az antiszemita excesszusokkal szemben, hanem maguk is aktív részt vettek azokban.

Kétes a tisztviselők fizetésemelése.

(Bucuresti, szeptember 29.) Georgiu pénzügyi államtitkár kelenlente a Dimineata tudósítójának, hogy a kormány elvben elhatározta a tisztviselői fizetések emelését, de annak megvalósítása a jövő évi költségvetéstől függ, amelyben fedezetet kell találni erre a többletkiadásra.

Csicserin Varsóban.

Varsó, szeptember 29. Skrzynski lengyel külügyminiszter az itt tartózkodó Csicserin orosz külügyi népbiztos tiszteletére ma ebédet adott. Csicserin pohárköszöntőjében nagy örömmel üdvözölte Skrzynskinek azt a tervét, hogy ellátogat Moszkvába az orosz szovjetkötársaság fővárosába, ami szerinte újabb állomást

jelent a kölcsönös bizalom megermentésében. Hangoztatta, hogy a mostani megbeszélésekből bizonyosságot merített, hogy Lengyelország politikáját mélységesen békeszerető szándékok irányítják. Beszédét azzal fejezte be, hogy a szovjetunio ugyanilyen békecélokat tart szem előtt.

— Egy gyilkosság epilógusa. Emlékeztetés a timisoarai Holló-uccában történt gyilkosság, amelynek özvegy Dinerné esett áldozatul. A gyilkossággal kapcsolatban Fekete Vilmos timisoarai ügyvéd feljelentést tett dr. Hajdu Frigyes ellen, aki a gyilkossággal kapcsolatban állítólag sértő kijelentést tett rá nézve. A járásbírósg felmentette a vádlottat. Az ügy dr. Fekete felebbezése folytán a törvényszékhez került, amely a mai tárgyaláson helyben hagyta a járásbírósg ítéletét.

— Az aradi vadászkiallítás. Nagy előkészületek folynak az aradi vadászkiallításra, amely október 3., 4., 5-én lesz. Az eddig megállapított programban most némi változás állott be, mivel Georgescu János prefektus, aki vasárnap érkezett haza Bucurestiből, közölte a kiállítás elnökségével, hogy a legmagasabb körök óhaja az, hogy Arad fajtelenyészését a timisoarai állatkiallítás mutassák be a királyi párnak. A kiállítás Aradon október 3-án kezdődik a Neptun-fürdőben, s a díjazott és legjobb fajbekeret — számszerint körülbelül 25—30-at — vasárnap reggel hat órakor teherautón átviszik Timisoarára. Ott Georgescu prefektus átadja a királyi párnak Aradváros ajándékát, a királynak dr. Graur Viktor orvos vadászkatya-tenyésztésének egyik büszkeségét, egy szép angol vizslát, a királynénak S. Kovács Sándor Angliából mister Redmon tenyésztéséből származó értékes foxterrierjét. Az aradi vadászkiallítás elnöksége a királyi párnak a róka-foxterrier harcot is bemutatja Gyarmathy Géza houndsmaster vezénylete mellett. Ezt a sportot tulajdonképpen az aradi Foxterrier Kenel Club hozta Aradra s itt is üzik a legtekélyesebben. Aradon október 11-én, vasárnap délután három órakor lesz a bemutatója ennek a harcnak az aradi Glória pályán katonazenekar kísérete mellett. A kiállítás további programjában nincs változás és így minden a már közölt sorrend szerint folyik le.

— A középiskolák tandíját. Bucurestiből táviratozzák: Anghelescu közoktatásiügyi miniszter most, az iskolai év megkezdése után adta ki

a középiskolai beiratási díjak és tandíjak rendezésére vonatkozó rendeletét, amellyel a középiskolákat három kategóriába sorozza. Az első — ugynevezett nagyvárosi — kategóriába sorozottak növendékei 6000, a másodikba osztottak 5000, a harmadikba osztottak pedig 4000 lej tandíjat fizetnek. A fővárosi lapok a rendelet miatt igen élesen támadják a minisztert, mert az lehetlenné teszi, hogy a szerényebb anyagi viszonyok között élő szülők gyermekeiket középiskolába járathassák.

— A tisztviselőtelkek kiosztása. Megirtuk mai számunkban, hogy a minisztérium approbálta a köztisztviselők telekkiosztását. Az aradvárosi mérnöki hivatalban előkészületek folynak, hogy amint a minisztérium approbálása hivatalosan is megérkezik, megtörténjen a telkek kiosztása. Ezzel kapcsolatban várják a minisztériumból egy másik kérvény elintézését. Ugyanis kamatmentes állami kölcsönt kértek a tisztviselőházak felépítésére. Ha ezt a kérvényt is approbálják, akkor a kiosztás után mindjárt vagy legkésőbb a jövő év tavaszán megindulhatnak az építkezések. Ezzel pedig a lakáshiány lényegesen enyhül. A minisztérium ezirányú döntését általános érdeklődéssel várják, mivel ha a háztelkek approbálása

meg is történik, az építkezések anyagi eszközök híján kamatmentes kölcsön nélkül aligha indulhatnak meg.

— Gencsyné tánciskoláját kezdők részére október 2-ikán megkezdte az aradi Központiban.

— Pataky Sándor festőiskoláját október 15-én nyitja meg Aradon a Bohus-palotában. — Jelentkezések 10-étől kezdve.

Zongora- és hegedűiskolák

Sándor hírlapirodában Arad.

— Thèmes tánciskolájában új fánckolon október 5-én kezdődik az aradi városligetben.

— Csomagoló-papír olcsón Kerpénél.

WALTER SCOTT

híres regénye

Az Erdők királya

megjelenik legközelebb

A tisztviselő

tragédiája.

Felfüggesztés miatt buskomorság, emegyógyintézet.

(Saját tudósítónktól.) Az aradi járásbírósgon általános részvétellel tárgyalják az egyik régi tisztviselő tragédiáját, akit két hónappal ezelőtt az igazságügyminiszter felfüggesztett állásától. András Sándor járásbírósgai hivatalnok néhány hónappal ezelőtt a szabadságon levő irodagazgatót helyettesítette. Helyettesítése alatt neki kellett átvenni a járásbírósgai tisztviselők fizetését és ő is osztotta azt szét. Tévedés folytán András a szükségesnél nagyobb összeget vett fel s a differenciát is elfizette társai között fizetesként. A tisztviselők azt hitték, hogy valamilyen váralan pótlékot szavazott meg a minisztérium és nem is figyelmeztették Andrást tévedésére. Később azonban a revideálásnál rájöttek a hiánvra és felterjesztés ment a minisztériumba, amelynek folytán két hónappal ezelőtt András Sándort felfüggesztették állásból és fegyelmi indult meg ellene. A differencia, értesülésünk szerint, 3000 lej volt és ez a kicsiny összeg okozta a megrendítő tragédiát. András a felfüggesztés miatt buskomor lett, üldözési mániába esett és néhány nappal ezelőtt hozzátartozói az orvosok tanácsára a lugoji emegyógyintézetben helyezték el.

Kizárólag engros. Kizárólag engros.

AZ ORSZAG LEGNAGYOBB SZÖRMEÁRUHÁZA. CLUJON VAN.

Telefon Interurban 5-19.

Telefon Interurban 5-19.

Szenzációs a "CASA DE LIPSCA" cluji lerakata. Káprázatos választékban tárulnak a nézők szeméi elé a világ összes szőrméi. :: A cégnek London, Páris, Lipcse, Bécs, Krakau és New-Yorkban vannak fiókjai. A cluji áruház a napokban nyílik meg a Cal. Reg. Ferdinand 5. sz. alatt a Szabó Jenő emeleti helyiségeiben. A kereskedelmi életnek ez lesz a legnagyobb szenzációja.

Loyal Express 4070 5226

Legújabb őszi és téli, női és leányka kabátok legolcsóbb beszerzési forrása: Plesz divatruháza ARAD, a színház hátsó bejáratával szemben.

Kivégzés Budapesten.

Ma reggel végrehajtották a halálos ítéletet Simán Endre hírlapíró gyilkosán.

(Budapest, szeptember 29.) Ma reggel végezték ki Lukszi József 21 éves napszámot, dr. Simán Endre hírlapíró és édesanyjának rablógyilkosát. Lukszi, mint emlékeztető, másfél esztendővel ezelőtt az esti órákban a nyitott ablakon keresztül behatolt Simánék lakásába, mert tudta, hogy azok néhány nappal előbb tekintélyes összeghez jutottak. Az alvó Simánékat meggyilkolta és pénzüket, értéktárgyaikat összeszedve, elmenekült. A rendőrség egy heti nyomozás után megállapította a gyilkos kiletét és Luksziot el is fogta, aki a rablógyilkosság elkövetését beismerte. A törvényszék életfogytiglani fegyházra, a tábla kötél általi halálra ítélte a rablógyilkost és ezt az ítéletet a további fórumok helybenhagyták s a közzététel vényét a kormányzó elutasította.

Lukszi az utolsó percekig apatikusan, egykedvűen viselkedett. Tegnap helyezték el a sírlomházban, a maglódi-úti gyűjtőfogház egyik pavillonjában és megkérdezték tőle, hogy mi a kívánsága, mire Lukszi kijelentette:

— Semmi sem kell! Senkire sem vagyok kíváncsi és azért kérem, hogy senkit se engedjenek be hozzám!

A fogház lelkesze ennek dacára felkereste és a biblia szavaival vigasztalta őt. Este nyolc órakor Lukszi enni és innivalót kért. Jó étvágyal ette meg vacsoráját, a melyhez három deci bort ivott, majd lefeküdt és mély álomba merült. Reggel hat órakor kelt fel és akkortól reggelizni akart. Kávét kért és kapott, s azt nyugodtan fogyasztotta el. A fogház udvarán állították fel a bitófát, ahova pontosan kilenc órakor vezették ki a haláraitélet. Az ítélet végrehajtása előtt a mellette álló paphoz fordult Lukszi és a következőket mondta neki:

— Káplán ur kérem, imádkozzék értem!

Majd a közönséghez fordult s búcsút intett:

— Isten veletek! — mondta.

A püriékek megragadták Luksziot és Gold Károly hóhér a nyakába illesztette a kötelet. Néhány perc múlva Lukszi József, a 21 éves rablógyilkos megbűnhődött a kettős gyilkosságért.

A Magyar Párt a kivándorlás ellen.

Cluj-Kolozsvár, szeptember 29. Az egyre nagyobb mérvet öltető kivándorlási járvány elfojtására a Magyar Párt vezetősége megtette a szükséges intézkedéseket. Az összes tagozatokhoz körirattal fordult és utasította őket a kellő lépések megtételére vonatkozólag. A pártvezetőség egyidejűleg az összes magyar lapok szerkesztőségéhez átiratot intézett, amelyben kéri a brassói nagygyűlésen a kivándorlás megakadályozására hozott határozatok ismételt publikálását és azt, hogy a szerkesztőségek tagadják meg a kivándorlásra csábító hirdetések közlését.

Sürgelik a tatarbunari per letárgyalását

(Bucuresti, szeptember 29.) A Dimineata szerint a chisinaui katonai parancsnok rendeletet kapott, hogy a tatarbunari per tárgyalását siettesse. Valószínű ezek után, hogy a per a jövő hó végéig befejeződik.

Közgazdaság.

Zürichben 2.50, Párisban

10.25 a lej.

HELYI VALUTAÁRAK.

(Szeptember 29.) Áru: Márka 50, angol font 1010, svájci frank 41, francia frank 10.50, líra 9, dinár 3.65, dollár 210, schilling 30, magyar korona 345, cseh korona 6.25. Pénz: Márka 48, angol font 1000, svájci frank 39, francia frank 10, líra 8.50, dinár 3.60, dollár 208, schilling 29, magyar korona 350, cseh korona 6.10. Kifizetések: Márka 49.60, angol font 1016, svájci frank 40.60, francia frank 10, líra 8.50, dinár 3.72, dollár 209, schilling 29.60, magyar korona 337, cseh korona 6.22.

ZÜRICH TŐZSDENYITÁS.

(Szeptember 29.) Berlin 123.35, Amsterdam 208.30, Newyork 518.12.50, London 2508.87.50, Páris 24.48.50, Milánó 21.05, Prága 15.35.50, Budapest 0.0072.45, Belgrád 9.20, Bucuresti 2.48.75, Varsó 0.00085, Bécs 0.0073.15.

ZÜRICH TŐZSDEZÁRAT.

(Szeptember 29.) Berlin 123.30, Amsterdam 208.35, Newyork 518.12.50, London 2509, Páris 24.50, Milánó 21.02, Prága 15.35, Budapest 0.0072.50, Belgrád 9.20, Bucuresti 2.50, Varsó 0.00085, Bécs 0.0073.15.

BUCURESTI TŐZSDEZÁRAT.

(Szeptember 29.) Kifizetések: Páris 9.90, London 1013, Newyork 208, Milánó 8.47, Zürich 40, Bécs 29.30, Prága 6.16. Valuták: Napoleon 790, arany márká 48.50, leva 1.48, török líra

1.12, angol font 990, francia frank 9.85, svájci frank 39, líra 8.45, drachma 3, dinár 3.55, dollár 206, lengyel márká 34, osztrák korona 29, magyar korona 28, szokol 6.10.

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS ÁRFOLYAMAI. — (Szeptember 29.) Belgrád 1267—1271, dinár 1253—1267, Bucuresti 342—344, lej 336—342, Páris francia frank 3379—3403, Bécs osztrák korona 100.57—100.91, Zürich svájci frank 13.767—13.843, Prága 2114—2122, cseh korona 2104—2122, Newyorki dollár 71.320—71.540.

— Uj Iparvasut Aradmegyében. Az aradi Lomási Erdőipar R. T. Tornova és az aradmegyei Ivanita között tíz kilométeres keskenyágú vasuti vonal építésére kapott engedélyt azzal a feltétellel, hogy ezen a vonalon személyszállítást is köteles lebonyolítani.

— Cégbejegyzések. Az aradi törvényszék céghivatalánál a legutóbb a következő új cégbejegyzések történtek: „Exim” gyarmatarukereskedelmi részvénytársaság, cégtulajdonos Sáfrán László. Goron Károly borkereskedő. Colombo fűszeráru kereskedés, cégtulajdonos Aldica Jonel. Schönfeld Jakab fakereskedő. Az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztár nagyzerendi fióknézet.

— A chisenevi vásár sikere. Bucurestiből jelentik: Franciaország és Lengyelország bucuresteli követe tegnap meglátogatta a chisinaui mintavásárt és nagy elismeréssel nyilatkoztak a látottak felől. Ugyancsak tegnap érkezett Chisinauba a lengyel egyetemi diákok egy kiránduló csoportja.

STINHAZAI MŰVESEI

Vasárnap érdekes művészi esemény színhelyévé avatja a téli színházat Horváth Mici, az aradiaknak éveken keresztül volt primadonnájának bucsúestje, amikor az operettirodalom három legjellegesebbje: a Sybil, a Cigányzenelem és a Lengyelvér kerül színpadra. A Lengyelvér érdekes összehasonlításra is ad alkalmat, mert Heléna tudvalevőleg Petrás Sárinnak parádés szerepe és ugyanakkor Lengyel Iréntől látta közönségünk, most Horváth Mici játsza, akinek ez ugyancsak egyik leg-

jobb alakítása. A bucsúzó primadonnával R. Hegedüs Bébi, Vannay Lonci, Kiss Mariska, Andaf Elka, Gyöző Alfréd, Bing János, Róna Dezső, Rudas Bandi, Falud Károly, Ladiszlav és Sor Jeno is fellépnek. Jegyek a téli színház pénztárában délelőtt 10-től 1-ig és délután 4-től 6-ig.

MOTI

xx „A pávakirálynő” nagy sikere az aradi Apollóban. Nagy sikerrel mutatta be az aradi Apolló mozgószínház a „Pávakirálynő” című amerikai filmet, amelynek izgalmas cselekménye az Egyesült-Államokban bonyolódik le. A film főszerepét May Murray sok közvetlenséggel játsza meg. A rendezés pedig ujszerű és magas színvonalon álló. A kiváló filmek péntekig marad műsoron. Az előadások 5, 7 és 9 óra-
kor kezdődnek.

xx „Csapodár herceg”. Kowanko-film az aradi Urániában. Ez a nagyszerű és kitűnő film a szerelem filmje, amelyben egy fiatal herceg súlyos áldozatokon és intrikákon keresztül igyekszik elérni célját, hogy szerelmét magáévá tegye. A kitűnő film péntekig marad az aradi Urania műsoron. Az előadások öt, hét és kilenc óra-
kor kezdődnek.

Felülszerkesztő:

RÉTHY JOZSEF.

Cenzurat: Prefectura Judejului.

NYILTÉR.

Ez alatt közzétételért nem vállalunk felelősséget.

Lotty Gelinek. Gesangs profes. ersucht uns folgenden Brief zu veröffentlichen:

Wien 16. September. — Sehr verehrte gnädige Frau. — Für ihre überaus liebenswürdigen Zeilen danke ich Ihnen verbindlich, insbesondere für die schmeichelhafte Wertschätzung, die Sie meiner Schule angedeihen lassen. Von einer Schülerin namens Hegedüs Bébi weiss ich nichts. Vor vielen Jahren studierte bei mir ein Fräulein Rosenfeld, ganz kurze Zeit, das war eine Dilettantin, die für die Öffentlichkeit nicht im Betracht kam. Ich kann mir auch nicht denken, dass diese Dame mit der erwähnten Hegedüs, Bébi identisch ist. Es ist mir unzähligenmal passiert, dass sich Sänger für meine Schüler ausgeben, die es nie gewesen sind. Allerdings, wenn diese Erklärung öffentlich abgegeben wird, wie in diesem Falle, kann ich mich dagegen wahren und wenn Sie, verehrte Frau Professor die mir freundlichst gesandte Zeitungsnotiz demontieren wollten, wäre ich Ihnen sehr dankbar. Ich würde mich sehr freuen, wenn ich Ihnen gelegentlich persönlich danken könnte, wozu sich die Gelegenheit voraussichtlich auch finden wird, da ich auf meiner nächsten rumänischen Konzerttournee auch nach Arad kommen werde. Mit vorzüglicher Hochachtung Ihr ergebener Franz Stolner ss. 9675

May Murrayval

Pávakirálynő

péntekig

az aradi Apollóban

Csapodár herceg

KOLLINNAL

péntekig

az aradi

Urániában

Utlevélvizumozás
Megbizások

Olesó! Gyors! Pontos! Naponta futárindítás!
Künstler-vizumiroda
(Dácia szállóval szemben) Arad, Bul. Reg. Maria 22. Telefon szám: 669.

PICHLER papírüzlet,
LÖBL hírlapiroda,
Weinberger cipőüzlet

APRÓ HIRDETÉSEK.

Tudnivaló az apróhirdetésekről: Az apróhirdetéseket díjat szavak szerint számítjuk. — Minden szó hirdetés ára hétfőnap 3 lej — bűni, vasárnap 4 lej. — Vastagabb betűvel 6 lej, illetve 8 lej. — A vastagabb betűvel kívánt szavakat aláhúzással kell jelezni. — Hirdetéseket d. u. 6 óráig vesszük fel. — Az apróhirdetéseket előre kell fizetni. — A legkisebb hirdetés ára 10 szög hétköznap 30 lej, vasárnap 40 lej. A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetéseket szűvegi, amelyek tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhetők, azt minden egyes esetben megválogatassa, illetve helyesbítse. ***** Hirdetéseket telefon útján is feladhatók, telefon szám: 151. *****

Levelezés.

GYÖNYÖRÜSÉGEM! Drága voltál tegnap is mint mindig. Csókold a rózsát és gondoldj sokat a Te Szenvedődre. 5783

Házasság.

KÉTSZOBÁS modern lakással, és biztos egzisztenciával rendelkező, 36 éves, fess, intelligens iparos, házasság céljából, hasonló egzisztenciával, vagy némi vagyonnal rendelkező hölgy ismeretségiét keresi. Ajánlatokat „Teljes cím” jellegű az Aradi Közlöny kiadójába kerék. 5736

Alkalmazás.

VILLANYSZERELŐ segéd felvétetik. Gáspár Arad, Str. Heria 2. 5784

MINDENES szakácsnő azonnali belépésre keresek Derby cipőüzlet Arad, Piata Avram Iancu 17. 5789

KIFÜLÖFIU felvétetik Viktorelli cipőüzem Arad, Str. Nicu Filipescu 39. (Fővárosi-ucca.) 5774

MINDENES főzőnő keresek azonnali belépésre Leipnikerné Arad, Neuman palota, (városházával szemben) I. em. ajtó 24. 5772

BEJÁRÓNÓT keresek, ugyanott házmaszterpár felvétetik. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 5606

KERESKÉK két elemista fiam mellé német novelőnőt, aki keveset románul is tud. Arad, Str. Gr. Alexandrescu (Bereséni Miklós-ucca) 46. 5765

MINDENESNEK 5 éves kisleányommal, esetleg vidékre is ajánlkozom. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 5775

ÜGYES varrónők és tanulóleányok angol munkához azonnal felvétetnek. Jäger & Comp. Arad, Bulv. Reg. Ferdinand (Boros Béni-tér) 44. 5773

MUNKÁSLEÁNYOK, akik cukorkagyártásban dolgoztak, felvétetnek. Gábor csokoládégyár, Arad. 5796

MASAMÓD leány, ki női kalapokat kiszolgálani tud, felvétetik Hoffmann Sándornál Arad. 5777

GAZDASSZONYNAK ajánlkozok közepkorú nő, háztartás minden ágában jártas, vidékre is megy. Cím: Báos Gerzelyné Arad, Str. Popa Gheorghe No. 1. (Ferdinánd-u.) 5783

JÓLFOZÓ MINDENES felvétetik Arad, Str. Marasesti 58-60., ajtó 4. 5792

MUNKÁSNO könnyű munkára rövidesen betanított és azután állandó foglalkozást adok. Cím az Aradi Közlöny kiadójában. 5787

KÖTSZER készítésben jártas varróné nyok felvétetnek. Cím Steinhübel Lajos Arad. 10275

KIFÜLÖFIU vagy leány felvétetik Sándor hírlapirodában Arad. 1009

JÓ BIZONYTIVANNAL bíró szolgát laboránsnak felvesz Földes gyógyszerár Arad. 5795

Lakás.

BUTOROZOTT szoba elegánsan berendezve, külön bejárattal, fürdőszoba használatlalt, azonnal kiadó Löbl hírlapirodában Arad. 5791

KERESKEDELMI utazó keres egy, vagy kétszobás, konyhás lakást belvárosban, magas házbért fizet. Cím Révész, Reisz & Fríedman textil cégnél Arad, Piata Avram Iancu (Szabadság-tér.) 5790

Incatlan.

HAZAK földék, tanyák, lakások, szőlők eladók „Itália” ügynökségnél Arad, Str. Alexandri I. 5788

Vétel és eladás.

ZONGORA, hegedű, cimbalom, bőrdud, silskin kabátok, szőrmék, komplett szobaberendezések, szőnyegek, vitrin, hintaszék, varrógépek, gyermekkoszi, dísz tárgyak, íróasztalok, fotelok, antik órák, scheslon, antik schál, rézgyak, rézmosdó, festmények, vizes és boros poharak stb. eladók Arad, Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-ucca) I. e. jobbra. 800

FERFI KISBUNDA sovány alakra, opossum bőléssel, eladó. Arad, Piata Szt. Sava (Kolemen-tér) 8., II. 24. 10275

EZÜSTÖT, ékszer, antik butort, zongorát, teljes modern lakás berendezéseket legmagasabb árban veszünk. Vidékre utavunk. Saion Artistique Arad. 2601

OSZMA új, 41-es sárga bagaria 900 lejért eladó Arad, Str. Take Ionescu (Sárossi-ucca) 3. 5779

FERFIKABÁT téli, egy 3/4-es és egy 1/2-es hegedű eladó. Arad, Str. Take Ionescu (Sárossi-ucca) 3. 5778

ANTIK ÉS MODERN butorokat, különböző antik tárgyakat, szörme árukat, dísz tárgyakat, szőnyegeket, fehér és ruhahomít, háztartási cikkeket, stb. bizományba vesznek. Arad, Str. Consistorului 12. (volt Batthyány-ucca), I. em., jobb. 1000

ELADO 5 drb. széna- prés gőzhajtásra, egyenként is, különféle gyártmány. Továbbá egy 200 osuostávolságu vas esztergpad. Megtekinthető Keilner Lajos és fia irodájában Arad, Str. Colonel Paulián No 2. 5792

Különféle.

SZAZHUSZ lejért női fle kalapokat formáz és tisztít, 70 lejért férfi kalapokat vasal, tisztít és formáz „Gaby” szalon Arad, Bulev. Reg. Ferdinand 11. sz. (volt József főherceg-ut.) 5780

HIRDETÉSE
EREDMENYES
LESZ,
ha azt szakemberek dolgozzák ki. Kérjen árajánlatot és digitáln propagandatervezetet:
LLOYD EXPRESS
hirdetési irodától,
Cluj, Str. Memorandului 24.
Hirdetéseket, noticok, közlemények a világ bármely lapjában.
Eredeti tarifák szerint.

Ujjonnan épült belvárosi háromszobás, fürdőszobás

magánház, istálló és kocsiszinnel 800.000 lejért előnyös fizetési feltételek mellett, valamint több megfelelő **magán** és bérház elfoglalható lakásokkal **olesón** eladó. Bővebbet: „PORTUNA” irodában Arad, Str. Consistorului (Batthyány-u.) 31. 1480

Tüzifa
waggontételben legolcsóbb árban beszerezhető
Klein és Weiner
fakereskedőknél Arad, Str. Nic. Grigorescu 3-4. (volt Munkácsy-ucca.) Timisoara, Bul. Carol 19. (volt Hunyadi-ucca.) Telfon Arad, 5-31., Timisoara 21-22.

Lakóház

az állomás közelében, 5t lakással, amelyből egy kétszobás elfoglaltat, circa 400 □-si telekkel 500 ezer lejért; a Piata Catedrala (Thököly-tér) közelében tizletes sarokház 850.000 lejért eladó. Cím Györffy „MURES” irodájában Arad, Str. Unirei (Fábián Gábor-ucca.) 15197

VEGYEN
MUZSAY-nál
Aradon a színházzal szemben
Férfi öltöny, őszi-téli Lej 1950—
Öszi-téli felöltő „ 1950—
(tisztia gypju) ... „ 1950—
Double raglán vagy „ 2500—
ulster mind. szín. „ 960—
Gummi kabát ... „ 2600—
Fregoli őszi kabát „ 2600—
minden színben „ 4600—
Bőr kabát (szörme bélés és gallér) „ 4600—
Winpassingi és Hannoveri gummi kabát különlegességek.

Megérkeztek az összes őszi és téli áruk, szövetek, flanelk, vásznak nagy választékban. Női férfi harisnyak keztjük olesó árakban. Női flór harisnya 95. fátjot harisnya 100 lej. **Goldstein Lajos divataruházában** Arad, Strada Bratianu (Mleorita palota.) 5550

Berliner Hausverwaltung
übernimmt, nach langjähriger Erfahrung in Miet-, Hypothek- und Haussteuerangelegenheiten,
Dr. Erwin Rawicz,
BERLIN Wilmersdorf Trautenaustrasse 20. (Seitenflügel rechts).
Telefon Pfalzburg 16-34.
Nähere Auskunft in der Administration des „Aradi Közlöny”

TEKINTSE MEG
ARAD, STR. CONSISTORULUI
(Batthyány-ucca) 12. szám alatt levő dusan felszerelt bizományi raktárt.

Jömeneteli belvárosi vendéglő
elutazás miatt sárgösen eladó. Cím: „FORTUNA” irodában Arad, Str. Consistorului (Batthyány-u.) 31. 1034

LICHTWITZ

LIQUEURS
Lapunkban egy próbát 10 tüköbcsifektetés.

Uj épület
Aradon, a központ közelében, modern háromszobás és egyszobás lakással, circa 400 négyszögöles telekkel, az épületben fürdőszoba, villany, vízvezeték, parketta, parkos udvar, külön gazdasági udvar. 20 sertésre új ol, gyümölcsöskert és nyári konyha, eladó. Kizárólagos megbizott: Györffy „Mures” irodája Arad, Str. Unirei (Fábián G.-u.)

Nincs többé
székrekedés, ha
FRUCTOSAL
gyümölcsasztilát használja. — Kapható drogeriákban és gyógyszerárakban. — Főraktár: „OMNIA” laboratorium Bucuresti. 5798

Maculatura papir 5 kgros osomagokban kapható az Aradi Közlöny kiadójában.

Megérkeztek az összes őszi és téli áruk, szövetek, flanelk, vásznak nagy választékban. Női férfi harisnyak keztjük olesó árakban. Női flór harisnya 95. fátjot harisnya 100 lej. **Goldstein Lajos divataruházában** Arad, Strada Bratianu (Mleorita palota.) 5550

Berlini házak kezelését
elvállalja a bér-, ingatlan-, jelzálog, kölcsön- és házáadógyekben sok évi tapasztalat alapján
Dr. Erwin Rawicz,
BERLIN Wilmersdorf Trautenaustrasse 20. (Seitenflügel rechts).
Telefon Pfalzburg 16-34.
Közelebbi felvilágosítással az „Aradi Közlöny” kiadóhivatala szolgál

BALOGH LAJCSI bucsuhangversenyét tartja az aradi Városi kávéházban.